

Kritéria hodnocení maturitní zkoušky - český jazyk a literatura

Platná od jarního termínu 2022

Kritéria hodnocení ústní zkoušky

Dílčí zkouška konaná ústní formou je hodnocena podle čtyř následujících kritérií:

1. Analýza uměleckého textu:

- I. část: zasazení výňatku do kontextu díla, téma a motiv, časoprostor, kompoziční výstavba, literární druh a žánr
- II. část: vypravěč/lyrický subjekt, postava, vypravěcí způsoby, typy promluv, veršová výstavba
- III. část: jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku, tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

2. Literárněhistorický kontext

- kontext autorovy tvorby
- literární/obecně kulturní kontext

3. Analýza neuměleckého textu:

- I. část: porozumění textu, souvislost mezi výňatky, hlavní myšlenka textu, podstatné a nepodstatné informace, různé možné způsoby čtení a interpretace textu, domněnky a fakta, komunikační situace (účel, adresát)
- II. část: funkční styl, slohový postup, slohový útvar, kompoziční výstavba výňatku, jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

4. Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech. Každé kritérium, resp. dílčí kritérium je hodnoceno na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4. Maximální počet bodů za celou dílčí zkoušku je 28.

Pro hodnocení ústní zkoušky platí následující **vnitřní podmínky hodnocení**.

Pro *analýzu uměleckého textu* (1. kritérium) a *literárněhistorický kontext* literárního díla (2. kritérium) platí:

1. Za první a druhé kritérium dohromady musí žák získat alespoň 4 body. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.
2. Za kritérium analýza uměleckého textu musí žák získat alespoň 3 body. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.

Hodnocení kritéria *výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury* (4. kritérium) se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky. Pro toto kritérium platí vnitřní podmínka hodnocení:

3. Pokud žák získá v některé z dílčích částí zaměřených na charakteristiku uměleckého a/nebo neuměleckého textu 0 bodu, může být v kritériu výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury hodnocen maximálně 3 body.

Struktura ústní zkoušky a bodová škála hodnocení je uvedena v příloze 1, která je nedílnou součástí tohoto sdělení.

Hodnocení ústní zkoušky žáků s PUP MZ

Hodnocení ústní zkoušky žáků s PUP MZ vychází z kritérií hodnocení, která jsou stanovena pro žáky intaktní. Učitel má k dispozici doporučení školského poradenského zařízení a přihlíží k symptomům v oddíle C. První část tabulky obsahuje výčet symptomů z hlediska foneticko-fonologické, lexikální, sémantické, morfologické a syntaktické jazykové roviny. Žákům, kteří mají zatržené „odrážky“, bude hodnocení upraveno, symptomy budou tolerovány. Většina symptomů zařazených pod pragmatickou rovinu a symptomy v rámci sociální interakce nemají přímý vliv na úpravu hodnocení. Učitelé tyto projevy budou respektovat. K žákovi je vhodné přistupovat citlivě. Doporučujeme zopakovat otázku jinými slovy, položit doplňující otázku, napsat otázku na papír, požádat žáka o vyjasnění, nechat žáka napsat slovo/větu na papír.

Žák může na základě posudku využívat při zkoušce služby asistenta.

Kritéria hodnocení písemné práce

Dílčí zkouška konaná formou písemné práce ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura je hodnocena podle tří základních kritérií, resp. šesti dílčích kritérií:

1. Vytvoření textu podle zadaných kritérií

1A – téma, obsah

1B – komunikační situace, slohový útvar

2. Funkční užití jazykových prostředků

2A – pravopis, tvarosloví a slovtvorba

2B – lexikum: adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci / slohovému útvaru, použití pojmenování v odpovídajícím významu, šíře a pestrost slovní zásoby

3. Syntaktická a kompoziční výstavba textu

3A – větná syntax, textová koheze: výstavba větných celků, odkazování v textu, prostředky textové návaznosti

3B – nadvětná syntax, koherence textu: kompozice textu, strukturovanost a členění textu, soudržnost textu, způsob vedení argumentace

Každé z těchto kritérií je hodnoceno body na škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5. Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je 30 bodů.

Pro hodnocení písemné práce je zavedena **vnitřní podmínka**. Pokud je první oblast *vytvoření textu podle zadaných kritérií* hodnocena 0 body, text už se dále nehodnotí.

Závazně se hodnotí 0 body, pokud tedy text splňuje jednu z těchto charakteristik:

- Písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium 1A: obsah, téma (text nepojednává o zadaném tématu).
- Písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium 1B: komunikační situace, slohový útvar (text prokazatelně nevykazuje charakteristiky daného útvaru, resp. komunikační situace).
- Písemná práce nesplňuje požadavky na minimální rozsah (text nesplňuje požadavky kladené na rozsah 250 slov, a to ani v rámci stanovené tolerance 50 slov u dolní hranice vymezení).

Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, a tedy není předmětem hodnocení.

Kritéria hodnocení a bodová škála, viz v příloze 2.

Hodnocení písemné práce žáků s PUP MZ

Žáci s PUP MZ jsou hodnoceni podle stejné bodové škály jako intaktní žáci, ale při hodnocení písemné práce se zohledňují symptomy uvedené v doporučení vystaveném ŠPZ, viz v příloze 3.

Bodová hranice úspěšnosti zkoušek

Hranice úspěšnosti ústní zkoušky je 13 bodů, tj. 44 procentních bodů (maximální počet bodů je 28).

Hranice úspěšnosti písemné práce je 12 bodů, tj. 40 procentních bodů (maximální počet bodů je 30).

Přepoččet na známku – ústní zkouška

Body	%	Známka
13	46,4	4
14	50,0	4
15	53,6	4
16	57,1	4
17	60,7	3

18	64,3	3
19	67,9	3
20	71,4	3
21	75,0	2
22	78,6	2
23	82,1	2
24	85,7	2
25	89,3	1
26	92,9	1
27	96,4	1
28	100	1

Přepočítání na známku – písemná práce

Body	%	Známka
12	40,0	4
13	43,3	4
14	46,7	4
15	50,0	4
16	53,3	4
17	56,7	4
18	60,0	3
19	63,3	3
20	66,7	3
21	70,0	3
22	73,3	2
23	76,7	2
24	80,0	2
25	83,3	2
26	86,7	2
27	90,0	1
28	93,3	1
29	96,7	1
30	100	1

Celkové hodnocení z předmětu ČJL se vypočítá v následujícím poměru: 40% tvoří známka z písemné práce a 60% známka z ústní zkoušky.

V Ústí nad Labem dne 21. března 2022

Mgr. Bc. Jaroslav Mareš

ředitel školy

Příloha 1

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

kritérium	ověřované vědomosti a dovednosti
ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU	I. část <ul style="list-style-type: none"> • zasazení výňatku do kontextu díla • téma a motiv • časoprostor • kompoziční výstavba • literární druh a žánr
	II. část <ul style="list-style-type: none"> • vypravěč/lyrický subjekt • postava • vyprávěcí způsoby • typy promluv • veršová výstavba
	III. část <ul style="list-style-type: none"> • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku • tropy a figury a jejich funkce ve výňatku
LITERÁRNĚHISTORICKÝ KONTEXT	<ul style="list-style-type: none"> • kontext autorovy tvorby • literární/obecně kulturní kontext
ANALÝZA NEUMĚLECKÉHO TEXTU	I. část <ul style="list-style-type: none"> • souvislost mezi výňatky • hlavní myšlenka textu • podstatné a nepodstatné informace • různé možné způsoby čtení a interpretace textu • domněnky a fakta • komunikační situace (např. účel, adresát)
	II. část <ul style="list-style-type: none"> • funkční styl • slohový postup • slohový útvar • kompoziční výstavba výňatku • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

BODOVÁ ŠKÁLA K HODNOCENÍ ÚSTNÍ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

	0	1	2	3	4
Analýza uměleckého a neuměleckého textu	<p>Ve sdělení se ve vysoké míře vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ve vysoké míře.</p> <p>Analýza textu je nedostatečná.</p> <p>Tvrzení jsou nedostatečně doložena konkrétními textovými pasážemi.</p>	<p>Ve sdělení se ve větší míře vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ve větší míře.</p> <p>Analýza textu je dostatečná.</p> <p>Tvrzení jsou dostatečně doložena konkrétními textovými pasážemi.</p>	<p>Ve sdělení se občas vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná občas.</p> <p>Analýza textu je dobrá.</p> <p>Tvrzení jsou dobře doložena konkrétními textovými pasážemi.</p>	<p>Sdělení odpovídá zadání, nedostatky se objevují ojediněle.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ojediněle.</p> <p>Analýza textu je velmi dobrá.</p> <p>Tvrzení jsou velmi dobře doložena konkrétními textovými pasážemi.</p>	<p>Sdělení zcela odpovídá zadání, nedostatky se nevyskytují.</p> <p>Pomoc zkoušejícího není nutná.</p> <p>Analýza textu je výborná.</p> <p>Tvrzení jsou výborně doložena konkrétními textovými pasážemi.</p>
Literárněhistorický kontext	<p>Ve sdělení se ve vysoké míře vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ve vysoké míře.</p>	<p>Ve sdělení se ve větší míře vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ve větší míře.</p>	<p>Ve sdělení se občas vyskytují nedostatky.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná občas.</p>	<p>Sdělení odpovídá zadání, nedostatky se objevují ojediněle.</p> <p>Pomoc zkoušejícího je nutná ojediněle.</p>	<p>Sdělení zcela odpovídá zadání, nedostatky se nevyskytují.</p> <p>Pomoc zkoušejícího není nutná.</p>
Výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury	<p>Výpověď je ve vysoké míře v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není plynulý, v jeho strukturaci se ve vysoké míře vyskytují nedostatky. nebo Projev nelze hodnotit, žák téměř nebo vůbec nekomunikuje. Argumentace je nedostatečná.</p>	<p>Výpověď je ve větší míře v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není plynulý, v jeho strukturaci se ve větší míře vyskytují nedostatky. Argumentace je dostatečná.</p>	<p>Výpověď je občas v rozporu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Projev není občas plynulý, v jeho strukturaci se občas vyskytují nedostatky. Argumentace je dobrá.</p>	<p>Výpověď je v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury, nedostatky se objevují ojediněle. Projev je plynulý a vhodně strukturovaný, nedostatky se objevují ojediněle. Argumentace je velmi dobrá.</p>	<p>Výpověď je v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury, nedostatky se téměř nevyskytují. Projev je plynulý a vhodně strukturovaný, nedostatky se téměř nevyskytují. Argumentace je výborná.</p>

Příloha 2

KRITÉRIA HODNOCENÍ PÍSEMNÉ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Písemná práce je posuzována z hlediska 3 oblastí hodnocení:

1. vytvoření textu podle zadaných kritérií;
2. funkční užití jazykových prostředků;
3. syntaktická a kompoziční výstavba textu.

1. Vytvoření textu podle zadaných kritérií
1A – téma
1B – komunikační situace, slohový útvar
2. Funkční užití jazykových prostředků
2A – pravopis, tvarosloví a slovtvorba
2B – lexikum: <ul style="list-style-type: none">• adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci/slohovému útvaru• použití pojmenování v odpovídajícím významu• šíře a pestrost slovní zásoby
3. Syntaktická a kompoziční výstavba textu
3A - větná syntax, textová koheze: <ul style="list-style-type: none">• výstavba větných celků• odkazování v textu• prostředky textové návaznosti
3B - nadvětná syntax, koherence textu: <ul style="list-style-type: none">• kompozice textu• strukturovanost a členění textu• soudržnost text• způsob vedení argumentace

BODOVÁ ŠKÁLA K HODNOCENÍ PÍSEMNÝCH PRACÍ Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

	0	1	2	3	4	5
1A	Text se nevztahuje k zadanému tématu.	Text se od zadaného tématu podstatně odklání a/nebo je téma zpracováno povrchně.	Text se od zadaného tématu v některých pasážích odklání a/nebo jsou některé textové pasáže povrchní.	Text v zásadě odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno v zásadě funkčně.	Text odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno funkčně.	Text plně odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno plně funkčně.
1B	Text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné vymezení komunikační situace.	Text vykazuje značné nedostatky vzhledem k zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text vykazuje nedostatky vzhledem k zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text v zásadě odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text plně odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
2A	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve vysoké míře (10 a více chyb). Chyby mají zásadní vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve větší míře (8-9 chyb). Chyby mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují často (6-7 chyb). Některé chyby mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují místy (4-5 chyb). Chyby v zásadě nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují jen ojediněle (2-3 chyby). Chyby nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se téměř nevyskytují (0-1 chyba). Případné chyby nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.
2B	Slovní zásoba je nemotivovaně chudá až primitivní. V textu se vyskytují ve vysoké míře výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení zásadně narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je nemotivovaně chudá. V textu se ve větší míře vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je spíše chudá. V textu se často vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení občas narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je vzhledem ke zvolenému zadání postačující, ale nikoli potřebně pestrá a bohatá. V textu se místy vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení v zásadě	Slovní zásoba je spíše bohatá, rozmanitě lexikální prostředky jsou téměř vždy funkční. V textu se ojediněle vyskytne výraz, který je nevhodně volený vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení nenarušuje	Slovní zásoba je motivovaně bohatá, rozmanitě lexikální prostředky jsou plně funkční. V textu se nevyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení nenarušuje

				nenarušuje porozumění textu.	porozumění textu.	porozumění textu.
3A	Výstavba větných celků je nemotivovaně jednoduchá až primitivní, nebo je ve vysoké míře přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují ve vysoké míře. Nedostatký mají zásadní vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je nemotivovaně jednoduchá, nebo je ve větší míře přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují ve větší míře. Nedostatký mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je spíše jednoduchá, nebo přetížená. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují občas. Nedostatký mají občas vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je v zásadě promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci v zásadě funkční. Místy se objevují nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby. Nedostatký mají místy vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci téměř vždy funkční. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu vyskytují jen ojediněle. Nedostatký nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci plně funkční. Nemotivované odchylky od pravidelné větné stavby se v textu nevyskytují. Čtenářský komfort adresáta není narušován.
3B	Text je nesoudržný a chaotický. Členění textu je nelogické. Text je argumentačně nezvládnutý. Adresát musí vynaložit velké úsilí, aby se v textu zorientoval, nebo se v textu neorientuje vůbec.	Kompozice textu je nepřehledná. V členění textu se ve větší míře vyskytují nedostatky. Argumentace je ve větší míře nesrozumitelná. Adresát musí vynaložit úsilí, aby se v textu zorientoval.	Kompozice textu je spíše nahodilá. V členění textu se často vyskytují nedostatky. Argumentace je občas nesrozumitelná. Organizace textu má vliv na čtenářský komfort adresáta.	Kompozice textu je v zásadě vyvážená. Text je až na malé nedostatky vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je v zásadě srozumitelná. Organizace textu v zásadě nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.	Kompozice textu je promyšlená a vyvážená. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je srozumitelná. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.	Kompozice textu je precizní. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je velmi vyspělá. Organizace textu nemá vliv na čtenářský komfort adresáta.

Příloha 3

UKÁZKA SYMPTOMŮ V POSUDKU ŽÁKA S PUP MZ

Každý žák může mít v posudku doporučení ŠPZ zatřeny různé symptomy. K jednomu kritériu hodnocení se může pojit více diagnostických symptomů.

S přihlédnutím k dosavadnímu způsobu hodnocení písemného projevu žáka je nutné tolerovat následující symptomy (nedostatky a specifické chyby).

Jazyková rovina	Symptomy	Kritéria
foneticko-fonologická	fonetická transkripce slov, jejichž psaná podoba se odlišuje od zvukové°; asimilace hlásek /krezba, steska, blíský)	2A
lexikální	menší slovní zásoba; opakování slov, obtížné hledání synonym	2B
sémantická	nepřesnosti v užívání slov z hlediska jejich významu	2B
morfologická	problémy s pravidly českého pravopisu problémy s aplikací gramatických pravidel do písemné podoby problémy se členy	2A
syntaktická	chyby v interpunkci; problémy s odkazovacími zájmeny; nedostatky ve slovosledu	2A 3A
rovina textové syntaxe	obtíže s kompoziční výstavbou textu	3B

další specifické chyby	
vynechání písmen, slabik	2A
vynechání nebo nepřesné přiřazování diakritických znamének	2A
zbytečné přidávání písmen a slabik v rámci slov nebo přidávání slov v rámci vět	2A 3A
záměny hlásek zvukově i vizuálně podobných (a x á), znělé a neznělé (p x b),	2A

ostré a tupé sykavky (s x š), slabiky bě, pě, vě, mě, měkké x tvrdé slabiky (ti x ty)	
záměny hlásek zvukově podobných, avšak vizuálně odlišných (š x sch)	2A
záměny písmen tvarově podobných (a x o, l x k x h, m x n)	2A
záměny písmen tvarově podobných (o x c xe, l x k x h, m x n) či tvarově stejných, pouze s jinou směrovou orientací (q x p x d x b)	2A
inverze písmen, slabik a slov (on x no, lokomotiva x kolomotiva)	2A
obtíže v určování hranic slov v písmu, která spolu tvoří zvukovou jednotku (psaní slov s předložkami se členy apod. (dohromady: dokina), nebo která zvukovou jednotku netvoří (jakto)	2A
snížená kvalita písma způsobující sníženou čitelnost textu (nedodržování správných tvarů a velikosti písma, správného sklonu písma, neudržení písma na řádku)	Při nečitelnosti slova hodnotíme v podkritériu 3B. Při naprosté nečitelnosti písma hodnotíme 0 body v kritériu 1.
obtíže s celkovou úpravou písemné práce na základě obtíží s pravolevou orientací a prostorovým vnímáním	3B, např. nedostatky ve členění na odstavce